



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Jarmily Kolářové a soudkyň JUDr. Radmily Baďurové a JUDr. Pavlíný Brzobohaté ve věci žalobce , r.č. , bytem , zast. JUDr. Radimem Vicherkem, advokátem se sídlem Masná č. 8, Moravská Ostrava, proti žalovaným 1. , r.č. , 2. , r.č. , oba bytem , oba zast. JUDr. Darinou Šustkovou, advokátkou se sídlem v Novém Jičíně, Divadelní 9, **o zaplacení 76.400,- Kč s příslušenstvím a částky 155.694,- Kč**, o odvolání žalovaných a žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 4.9.2003, č.j. 12C 55/2003 - 67, a doplňujícího rozsudku ze dne 1.4.2004, č.j. 12C 55/2003 - 92,

t a k t o :

I. Rozsudek okresního soudu se v napadené části, t.j. v odstavci III. výroku, **potvrzuje.**

II. V další napadené části, t.j. v odstavcích II. a V. výroku, **mění takto:**

aplacení, a to vše do tří dnů od právní moci svého rozsudku. Žalobu ohledně 10% roku z prodlení z částky 76.400,- Kč od 13.9.2002 do zaplacení zamítl. Dále žalovaným uložil zaplatit žalobci na nákladech řízení 36.124,- Kč k rukám advokáta žalobce.

Soud I. stupně vyšel ze zjištění, že účastníci dne 30.11.1998 uzavřeli smlouvu o půjčce, na základě které žalobce půjčil žalovaným 382.000,- Kč a žalovaní se zavázali vrátit půjčku jednorázově do 30.11.1999. Účastníci si sjednali úrok ve výši 5,5% měsíčně. Splácení úroku bylo sjednáno vždy do 30. každého měsíce dle splátkového kalendáře. Výše měsíčního úroku činila 21.010,- Kč. Pro případ prodlení se splátkou úroku nebo celkové úhrady byla sjednána smluvní pokuta ve výši 0,5% z dlužné částky za každý den prodlení. Dále bylo sjednáno, že v případě nezaplacení kteréhokoliv úroku z půjčky je půjčka splatná okamžitě. Dále žalovaný soud za prokázáno, že dne 30.11.1998 žalovaní uzavřeli s žalobcem zástavní smlouvu k zajištění pohledávky žalobce jako zástavního věřitele k částce 382.000,- Kč. Předmětem zástavy byly nemovitosti žalovaných, které se pak staly předmětem kupní smlouvy ze dne 8.2.2000, uzavřené mezi žalovanými zastoupenými na základě plné moci žalobcem a žalovanými. Kupní smlouva byla prohlášena neplatnou a rozsudkem Okresního soudu v Novém Jičíně č.j. 16C 11/2001 ze dne 17.10.2002 bylo určeno, že žalovaní jsou vlastníky předmětných nemovitostí. Na základě těchto zjištění soud I. stupně dospěl k závěru, že žaloba byla podána důvodně, když nedospěl k závěru, že žalovaní smlouvu o půjčce uzavřeli v tísní za nápadně nevýhodných podmínek. Text smlouvy o půjčce je prosto jasný, svým obsahem nic netají a nevzbuzuje žádný dvojitý výklad, byť je z ní patrný vyšší než obvyklý úrok a i sjednaná smluvní pokuta je výraznější. Z těchto důvodů soud I. stupně neposoudil smlouvu o půjčce jako smlouvu lichevní, když má za to, že nelze právní úkon posuzovat jako platný v době, kdy má být ze strany věřitele vůči dlužníkům plněno, a jako neplatný v době, kdy mají dlužníci splnit svůj závazek vůči věřiteli. Z těchto důvodů soud I. stupně žalobě v celém rozsahu vyhověl vyjma 10% úroku z prodlení z částky 76.400,- Kč od 13.9.2002 do zaplacení.

Proti tomuto rozhodnutí ve lhůtě podal odvolání žalobce. Odvolání žalobce měřovalo do výroku III. rozsudku soudu I. stupně, kterým byl zamítnut návrh na přiznání 10% úroku z prodlení z částky 76.400,- Kč. Ve svém odvolání žalobce poukázal na to, že soud svůj zamítavý výrok odůvodňuje tím, že v daném případě je požadován úrok z úroku, ač částka 76.400,- Kč v daném případě představuje jistinu. Neúspěchem žalobce v této části žaloby pak soud odůvodnil i nepřiznání nákladů řízení v plné výši. Z těchto důvodů navrhol, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně změnil tak, že žalobci bude v jeho prospěch přiznán 10% úrok z prodlení z částky 76.400,- Kč od 13.9.2002 do zaplacení a dále náklady řízení v plné výši tak, jak je žalobce před soudem I. stupně uplatnil.

Žaloba, aby žalovaným bylo uloženo zaplatit společně a nerozdílně žalobci částku 196.445,50 Kč a smluvní pokutu 0,05% denně z částky 76.400,- Kč od 13.9.2002 do zaplacení, **se zamítá.**

III. Žalobce **je povinen zaplatit** žalovaným k ruce společně a nerozdílně částky řízení v částce 30.685,20 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jejich zástupkyně.

IV. Žalobce **je povinen zaplatit** žalovaným k ruce společně a nerozdílně částky odvolacího řízení ve výši 51.317,- Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku, k rukám jejich zástupkyně.

Odůvodnění:

Žalobce se ve své žalobě domáhal přiznání zůstatku půjčky ve výši 76.400,- Kč s 10% úrokem z prodlení od 13.9.2002 a smluvní pokutou od téhož data ve výši 5% denně s tím, že s ohledem na námitky žalovaných přistoupil na snížení částky do výše 20% ročně. Z tohoto důvodu splátky žalovaných nejdříve započítal smluvní úrok, který činil 76.400,- Kč, a následně další splátky žalovaných pak již započítal na jistinu. Žalovaní tak k 1.1.2000 na jistinu zaplatili 175.720,- Kč. Následně k 1.1.2000 uhradili částku 2000,- Kč a 13.9.2002 částku 127.880,- Kč. Doposud dluží žalovaní na jistinu 76.400,- Kč. Protože žalovaní byli se zůstatkem jistiny v prodlení, požadoval žalobce přiznání úroku z prodlení ve výši 10% od 1.1.2000 z částky 204.280,- Kč od 1.2.2000 z částky 204.280,- Kč, když kapitalizovaný úrok z prodlení do 12.9.2002 činil 55.192,- Kč. Dále požadoval přiznání 10% úroku z prodlení z částky 76.400,- Kč od 13.9.2002 do zaplacení. S ohledem na to, že ve smlouvě o půjčce byla sjednána smluvní pokuta ve výši 0,5% denně z dlužné částky, požadoval žalobce i přiznání smluvní pokuty. S ohledem na výši smluvní pokuty přistoupil dobrovolně k jejímu snížení na výši obvyklou a požaduje přiznání smluvní pokuty ve výši 0,05% z dlužné částky za každý den trvání porušení smlouvy. Smluvní pokuta pak od 1.1.2000 do 12.9.2002 činila 100.502,- Kč. Dále požadoval přiznání smluvní pokuty ve výši 0,05% denně z dlužné částky 76.400,- Kč od 13.9.2002 do zaplacení.

Okresní soud napadeným rozsudkem řízení ohledně...

Žalovaní ve svém odvolání, které směřovalo do výroku II. a V. rozsudku soudu I. stupně, poukazovali na to, že ujednání ohledně smluvního úroku a zejména smluvní pokuty jsou neplatná pro rozpor s dobrými mravy a naplňují skutkovou podstatu trestného činu lichvy. Žalovaní uzavřeli smlouvu v tísní za nápadně nevýhodných podmínek, v době uzavření smlouvy byla žalovaná bez práce, práce žalovaného byla jediným zdrojem obživy pro čtyřčlennou rodinu. Motorové vozidlo, které žalovanému bylo poskytnuto, ne splňovalo technické požadavky pro silniční provoz vzhledem ke stáří vozidla, proto byl žalovaný nucen, pokud si chtěl udržet práci, obstarat si nové nákladní vozidlo. Žalovaní si pak splátky, které zaplatili na smluvní úrok, započítali na jistinu a po době splatnosti uhradili žalobci 3.12.1999 částku 21.010,- Kč, 2.2.2000 částku 20.000,- Kč a 11.9.2002 částku 127.880,- Kč. Protože k úhradě zůstatku půjčky došlo po době její splatnosti, uhradili současně žalobci úrok z prodlení ve výši 10%, celkově se jednalo o částku 35.648,50 Kč. Ze všech těchto důvodů požadovali, aby odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v odst. II., V. změnil tak, že žaloba žalobce bude zamítna.

Z podnětu podaného odvolání přezkoumal odvolací soud rozhodnutí soudu I. stupně v napadené části, t.j. v odst. II. až V. výroku a dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné a odvolání žalovaných lze vyhovět.

Odvolací soud skutkově zjištění soudu I. stupně ohledně existence smlouvy o půjčce, podmínkách splatnosti a úhradách poukázaných žalovanými žalobci považuje za správné. Skutkově zjištění soudu I. stupně pak odvolací soud doplnil o zjištění, které učinil z periodického výpisu Komerční banky Nový Jičín, ze kterého bylo zřejmé, že žalovaní poukázali žalobci 11.9.2002 127.880,- Kč.

Takto zjištěný skutkový stav považoval odvolací soud za dostatečný pro rozhodnutí ve věci, je tedy možno učinit tento závěr o skutkovém stavu: Dne 30.11.1998 účastníci uzavřeli smlouvu o půjčce na částku 382.000,- Kč, která měla být zaplacená společně se smluvním úrokem do 30.11.1999. Žalovaní na základě smlouvy o půjčce uhradili ke dni 11.9.2002 žalobci částku ve výši 382.000,- Kč a dále úroky z prodlení za období od 1.12.1999 do 11.9.2002 ve výši 35.648,50 Kč. Ve smlouvě o půjčce bylo mimo jiné ujednáno, že smluvní úrok činí 5,5% měsíčně, což je 66% ročně. Pro případ porušení smlouvy, t.j. pro případ prodlení se splátkou úroku nebo celkové úhrady byla sjednána smluvní pokuta ve výši 0,5% z dlužné částky za každý den prodlení.

Na základě takto doplněného dokazování a zjištění učiněných soudem I. stupně dospěl odvolací soud k závěru, že žaloba žalobce není důvodná.

Podle § 39 o.z. je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází, a nebo se přiči dobrým mravům, neplatný.

V rozporu s dobrými mravy je právní úkon, který neodpovídá mravním zásadám. Dle ust. § 41 o.z. vztahuje-li se důvod neplatnosti na část právního úkonu, je neplatná jen tato část, pokud z povahy právního úkonu nebo z jeho

V rozporu s dobrými mravy je právní úkon, který neodpovídá mravním zásadám, popř. kulturních a společenským normám, které jsou obecně přijímány v určité společnosti a vytváří tak obecné mínění o tom, co je ve společnosti akceptovatelné a co je pokládáno za poctivé a slušné jednání. K rozporu s dobrými mravy proto dochází tehdy, jestliže se obsah právního úkonu, případně jeho oddělitelná část, ocitne v rozporu s uvedeným, obecně uznávaným míněním, které ve vzájemných vztazích je pak kritériem určujícím, jaký obsah jednání je z tohoto hlediska přijatelný. Soulad obsahu právního úkonu, v posuzovaném případě smlouvy o půjčce, s dobrými mravy, musí být posuzován vždy bez ohledu na to, zda obsah byl výsledkem svobodného ujednání mezi účastníky, a také bez ohledu na to, kdo případný rozpor s dobrými mravy zavinil, či zda některá ze stran byla při uzavírání smlouvy v dobré víře. Odvolací soud pak dospěl k závěru, že v situaci, kdy se jednalo o půjčku mezi občany a kdy smluvní úroky činily 66% a smluvní pokuta 182,5% ročně, jedná se o ujednání o úrocích a smluvní pokutě v rozporu s dobrými mravy a tato ujednání jsou tudíž neplatná. V daném případě se jedná o smluvní úroky a smluvní pokutu ve výši, která není obecně akceptovatelná, a to i s ohledem na to, jak již bylo výše uvedeno, že se jedná o půjčku mezi občany. Na tomto závěru nemůže změnit ani skutečnost, že žalobce v žalobě požadoval 20% smluvní úrok a smluvní pokutu ve výši 0,05% denně z dlužné částky, tedy smluvní úroky a smluvní pokutu ve výši obvyklé. Jak smluvní pokutu dle § 544 o.z., tak smluvní úroky ve smyslu ust. § 658 odst. 1 o.z. lze přiznat pouze je-li tak mezi stranami sjednáno a dohodnuto. Jak výše smluvených úroků, tak ujednání o výši smluvní pokuty, jsou pak základní náležitostí takovýchto dohod. Jestliže jsou tato ujednání smlouvy neplatná pro rozpor s dobrými mravy právě s ohledem na výši smluvených úroků a smluvní pokuty, je nutno hledět na smlouvu o půjčce, jako by ujednání o smluvní pokutě a smluvených úrocích neobsahovala. Dle názoru odvolacího soudu nelze bez předcházející dohody stran přiznat věřiteli smluvní úrok, který s porovnáním s úrokovou mírou obvyklou v praxi peněžních ústavů, je úrokem obvyklým a smluvní pokutou v obvyklé výši. Návrh změny dohody na nižší než původní smluvené úroky a nižší smluvní pokutu, než byla původně smluvená, a v tomto smyslu je nutno vykládat obsah žaloby, pak žalovanými nebyl akceptován. Pokud by soud nárok žalobce na smluvené úroky uznal jako důvodný a přiznal žalobci smluvenou pokutu, rozhodl by o něčem, čemu nepředcházela jako základní podmínka dohoda stran.

Protože odvolací soud nárok žalobce na smluvený úrok uznal nedůvodným, musel platby, které žalovaní žalobci poskytli, započíst na jistinu a musel nutně dospět k závěru, že jistina v plné výši byla žalovanými zaplácena ve smyslu § 567 odst. 2 o.z. dne 11.9.2002, kdy byla dlužná částka poukázána prostřednictvím peněžního ústavu na účet žalobce. Protože, a to bylo rovněž mezi účastníky nesporné, byli žalovaní v prodlení s placením svého dluhu, přináležející žalobci nárok na úroky z prodlení ve smyslu ust. § 517 odst. 1,2 o.z. ve výši dvojnásobku diskontní sazby platné k 1. dni prodlení, tedy 10% úroku z prodlení. 10% úrok z prodlení pak požadoval žalobce od 1.1.2000. Aktualizovaný 10% úrok z prodlení pak od 1.1.2000 k 11.9.2002 z částky 129.880,- Kč (s přihlédnutím k tomu, že úrok ve výši 76.400,- Kč byl žalobcem započítán neprávem), pak činí 34.978,63 Kč. Protože žalovaní zaplatili žalobci na úrocích z prodlení částku ve výši 35.648,50 Kč, dospěl odvolací soud k závěru, že nárok žalobce na úrocích z prodlení byl

Ze všech těchto důvodů byl rozsudek soudu I. stupně ve výroku II. a V. ve smyslu § 220 odst. 2 o.s.ř. změněn a ve výroku III. dle § 219 o.s.ř. potvrzen.

S ohledem na změnu rozhodnutí soudu I. stupně bylo nutno nově rozhodnout i o nákladech řízení před soudem I. stupně. Žalovaní před soudem I. stupně byli úspěšní ohledně částky 196.445,50 Kč. Neúspěch žalovaných pak představuje částka 35.648,50 Kč, kterou žalovaní po zahájení řízení žalobci zaplatili, a o kterou bylo řízení zastaveno. Posouzením míry úspěchu a neúspěchu lze dospět k závěru, že žalovaní mají nárok na 70% nákladů, které v souvislosti v řízení před soudem I. stupně vynaložili (§ 142 odst. 2 o.s.ř.). Náklady žalovaných před soudem I. stupně činí náklady za zastupování advokátem, které byly advokátce žalovaných ve smyslu ust. § 151 o.s.ř. přiznány dle vyhl.č. 484/2000 Sb. Dle § 3 bodu 6 činí sazba odměny advokátky žalovaných 34.990,- Kč, a to z punkta 232.094,- Kč. Tuto sazbu je však nutno navýšit o smluvní pokutu, která byla požadována ve výši 0,05% z částky 76.400,- Kč do 13.9. do zaplacení. V takovém případě se předmět řízení stanoví dle § 3 odst. 2 vyhl.č. 484/2000 Sb. ve výši pětinasobku ročního plnění. Proto bylo nutno peněžitou částku 232.094,- Kč navýšit o další částku ve výši 69.715,- Kč, t.j. na částku 301.809,- Kč. Sazba odměny pak z tohoto předmětu řízení činí 36.030,- Kč. Protože advokátka žalovaných v daném případě zastupovala dvě osoby, byla tato sazba dle § 17 odst. 2 vyhl.č. 484/2000 Sb. zvýšena o 20%, t.j. na částku 43.236,- Kč. K této částce pak bylo nutno přiznat náhradu hotových výdajů, které dle obsahu spisu jsou představovány 8 režijními paušály (§ 13 odst. 3 vyhl.č. 177/1996 Sb.). Celkem žalovaní vynaložili na odměně za zastupování advokátem v řízení před soudem I. stupně 43.836,- Kč, z toho přináleží žalovaným částka představující 70% dle jejich míry úspěchu ve věci, t.j. částka 30.685,20 Kč. Tuto částku bylo uloženo žalobci zaplatit žalovaným k ruce společné a nerozdílné ve lhůtě tří dnů od právní moci tohoto rozhodnutí k rukám jejich advokátky (§ 160 odst. 1, § 149 odst. 1 o.s.ř.).

V odvolacím řízení pak byli žalovaní úspěšní v plné výši. Proto jim byly tedy přiznány náklady řízení v plné výši (§ 142 odst. 1 o.s.ř.). Jedná se v daném případě o zaplacený soudní poplatek v celkové výši 7.860,- Kč, dále odměnu za zastupování advokátem, když i v tomto případě byla stanovena sazba z předmětu řízení ve výši 266.160,50 Kč (196.445,50 Kč + pětinasobek ročního plnění smluvní pokuty 69.715,- Kč). Výše odměny advokátky pak dle § 3 odst. 5 a § 17 odst. 2 vyhl.č. 484/2000 Sb., zvýšené o 20% za zastupování dvou osob, činí 42.600,- Kč. Dále byly advokátce žalovaných přiznány hotové výdaje tak, jak byly advokátkou žalovaných specifikovány. Jednak se jedná o náhradu hotových výdajů 75,- Kč za jeden úkon právní služby (§ 13 odst. 3 vyhl.č. 177/1996 Sb.), ztrátu času za 6 půlhodin (dle § 14 odst. 1 a vyhl.č. 177/1996 Sb.) za čas strávený cestou ze sídla advokáta k procesnímu soudu a zpět, dále částku ve výši 482,- Kč, představující cestovné (§ 13 odst. 4 vyhl.č. 177/1996 Sb.), když advokátka žalovaných ujela celkem jízdu v délce 90 km, os. automobilem s průměrnou spotřebou 6,90 l benzínu super 95 natural za nákupní cenu 26,90 Kč při základní sazbě 3,5 za jeden km. Náklady na odměnu advokátky v odvolacím řízení jsou představovány částkou 43.457,- Kč a spolu se soudním poplatkem pak konečné náklady činí 51.317,- Kč.

Tuto částku bylo uloženo zaplatit žalobci žalovaným k ruce společné a nerozdílné ve lhůtě tří dnů k ruce advokátky žalovaných (§ 160 odst. 1, § 149 odst. 1 o.s.ř.).

P o u ě n í : Proti odstavci I. výroku **není dovolání přípustné.**

Proti odstavci II. výroku není přípustné dovolání, ledaže na základě dovolání podaného do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím Okresního soudu v Novém Jičíně dospěje dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Krajský soud v Ostravě
dne 7.9.2004

Za správnost vyhotovení:
Eva Gergeršáková



JUDr. Jarmila Kolářová, v.r.
předsedkyně senátu

